

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM129:00/2014

Potilasvakuutustyöryhmän loppuraportti

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Kuntaliitolta lausuntoa potilasvakuutustyöryhmän loppuraportista, joka on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmä esittää, että säädettäisiin uusi potilasvakuutuslaki, jolla uudistettaisiin nykyisen potilasvakuutuslain rakenne. Potilasvakuutuskeskuksesta ja potilasvahinkolautakunnasta säädettäisiin erilliset lait.

Kuntaliitto oli mukana työryhmässä ja pitää työryhmän ehdotuskokonaisuutta kannatettavana ja toteuttamiskelpoisena. Tässä lausunnossa kiinnitetään huomiota kunnallista terveydenhuoltoa, sen työntekijöitä ja potilaita koskeviin ehdotuksiin.

Lain alueelliseen soveltamisalaan ehdotetaan tarkkaan rajattua laajennusta ulkomailla annettavaan hoitoon silloin, kun suomalainen terveydenhuollon toimintayksikkö nimenomaisesti lähettää potilaan saamaan välttämätöntä hoitoa, jota ei ole Suomessa saatavissa. Kuntaliitto pitää tätä potilaiden kannalta perusteltuna ja tarpeellisena kansainvälisen yhteistyön kehityksessä.

Laissa käytettävät käsitteet on määritelty pääosin nykyisen lain ja sovellettavan käytännön mukaisesti. Ensihoito ja ensivastetoiminta määritellään terveydenhuollon piiriin kuuluvaksi, mutta hätäkeskustoiminta on jätetty sen ulkopuolelle. Kuntaliitto katsoo, että ratkaisu on perusteltu.

Terveyden- ja sairaanhoidon määritelmään ja siten lain soveltamisalan piiriin ehdotetaan sisällytettäväksi myös terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoimensa ulkopuolella antama apu kiireellisissä tilanteissa. Ammattihenkilö ei olisi tällaisessa tilanteessa vakuutusvelvollinen, vaan Potilasvakuutuskeskus korvaisi mahdolliset vahingot jakojärjestelmän kautta. Muutos olisi kannatettava paitsi potilaiden myös ammattihenkilöiden aseman parantamiseksi.

Vakuuttamisvelvollisuus olisi terveyden- ja sairaanhoidotoimintaa harjoittavilla yhteisöillä, säätiöillä ja elinkeinonharjoittajilla, käytännössä työnantajalla, mukaan lukien työvoimaa vuokraavat yritykset. Myös oppilaitokset, apteekit reseptilääkkeiden myynnin osalta sekä sairaankuljetusyritykset olisivat vakuuttamisvelvollisia kuten nykyisinkin. Jos terveyden- ja sairaanhoidotoimintaa harjoitetaan vastikkeetta, esimerkiksi partioleirillä tai urheilukilpailuissa, viimekätinen vastuu potilasvakuutuksesta olisi tapahtuman järjestäjällä.

Potilasvakuutusta harjoittavilla vakuutusyhtiöillä olisi velvollisuus antaa vakuutus niille, jotka ovat vakuuttamisvelvollisia. Vakuutusyhtiöllä tulisi olla vakuutusmaksujen laskutusperusteet ja sen tulisi soveltaa niitä yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Kuntaliitto pitää hyvänä, että vakuutuksenottaja saa riittävät tiedot maksuunsa vaikuttavista seikoista.

Potilasvahinkojen korvaamisen pääperiaatteena olisi jatkossakin, että vahinko on todennäköisesti aiheutunut tutkimuksesta, hoidosta tai muusta vastaavasta käsittelystä tai sen laiminlyönnistä. Lisäedellytyksenä on, että kokenut terveydenhuollon ammattihenkilö olisi toiminut toisin ja todennäköisesti välttänyt vahingon. Korvauksen myöntäminen ei siis edellyttäisi tuotamusta.

Muutoksena nykytilaan työryhmä ehdottaa, että lain piiriin otettaisiin myös potilaan kehoon kiinteästi asennettujen terveydenhuollon laitteiden turvallisuuspuutteista aiheutuvat vahingot. Tällaisia laitteita olisivat mm. tekonivelet, hammasimplantit ja tahdistimet sekä lääkettä suoraan potilaaseen annostelevat pumput. Kuntaliitto pitää tätä lisäystä tärkeänä ja potilaiden asemaa parantavana.

Työryhmän toimikauden aikana potilasvakuutuslakiin on tehty työeläkeuudistukseen liittyen muutos, jonka mukaan potilasvakuutuslain mukaiset ansionmenetyksen ja elatuksen menetyksen korvaukset ovat ensisijaisia työeläkelain mukaisiin etuuksiin nähden. Tämän johdosta työryhmä ehdottaa uuteen potilasvakuutuslakiin säännöksiä ammatillisen kuntoutuksen korvaamisesta. Kuntaliitto pitää lisäystä loogisena ja perusteltuna, vaikka suhtautui aikoinaan työeläkeuudistukseen kytkettyyn potilasvakuutuslain muutokseen kriittisesti.

Korvausmenettelyä koskeviin säädöksiin ehdotetaan täsmennyksiä. Potilasvakuutuskeskuksen tulisi suorittaa korvaus kolmen kuukauden kuluttua korvausvaatimuksen ja asian ratkaisemiseksi tarvittavien selvityksien saamisesta. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös, jonka mukaan Potilasvakuutuskeskuksen tulisi jatkossa perustella päätöksensä. Muutokset olisivat potilaiden kannalta tärkeitä.

Asianosaisilla olisi oikeus pyytää potilasvahinkolautakunnalta ratkaisusuositusta vuoden kuluessa Potilasvakuutuskeskuksen korvauspäätöksen antamisesta. Potilasvakuutuskeskuksella taas olisi velvollisuus pyytää ratkaisusuositusta, kun kyseessä on pysyvän ansionmenetyksen tai kuoleman korvaaminen taikka virheellisen päätöksen oikaisu potilaan vahingoksi, kun asianomainen ei anna suostumusta virheen korjaamiseen.

Työryhmä esittää uusia säädöksiä Potilasvakuutuskeskuksen tilastotehtävistä sekä tietojensaantioikeudesta. Potilasvahinkotietojen käyttö toiminnan kehittämiseksi on toimintayksiköille tärkeä keino potilasturvallisuuden parantamisessa.

Työryhmä ehdottaa vammaispalvelulain mukaisen takautumisoikeuden poistamista potilasvakuutuslain mukaisten korvausten osalta viimeistään sote-uudistuksen tullessa voimaan. Kuntaliitto hyväksyy ehdotuksen. Vammaispalvelulain mukaisia etuuksia maksetaan yleensä vuosikymmenien ajan ja kuntien takautumisvaateisiin varautuminen kasvattaa sekä vakuutusyhtiöiden korvausvastuita että kuntien kirjanpidollisia vastuita huomattavasti. Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyy kunnilta maakunnille. Tällöin takaisinsaantivaateiden kustannukset kohdistuvat viimekädessä maakunnille ja sitä kautta valtiolle.

Työryhmä arvioi myös täyskustannusvastuun toteuttamista potilasvakuutuksessa, mutta ei pitänyt sitä perusteltuna. Täyskustannusvastaavuuteen siirtyminen nostaisi potilasvakuutuksesta maksettavien sairaanhoitokustannusten ja siten myös korvausvastuun määrää ja kasvattaisi hallinnollisia kustannuksia. Täyskustannusvastuu kuitenkin lisäisi julkisen terveydenhuollon ja yksityisen terveydenhuollon kilpailuneutraaliutta, millä voi olla merkitystä sote-uudistuksen toteuttamisen jälkeen, jos yksityisten palveluntuottajien asema muuttuu. Kuntaliitto katsoo, että asiaa tulee mahdollisesti tarkastella uudelleen, kun sote-uudistuksen vaikutukset yksityisen palvelutuotannon laajuuteen selkiytyvät.

SUOMEN KUNTALIITTO



Tarja Myllärinen
johtaja, sosiaali- ja terveysasiat



Päivi Koivuranta-Vaara
hallintoylilääkäri